

Капуш А.В., к.філол.н.,
доцент кафедри німецької мови факультету МЕІМ

АВТОНОМНЕ НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

У контексті компетентнісного, студентоцентристського та особистісно-орієнтованого підходу як одного з шляхів модернізації вищої освіти виділяється концепція автономії студента та автономного навчання. Головна ідея даної концепції полягає в тому, що автономія означає бажання і здатність студента взяти на себе управління своєю навчальною діяльністю під час оволодіння іноземною мовою: студент сам вирішує, що і як він хоче вивчати, та бере на себе відповідальність за як прийняті рішення, так і за їх виконання. Іншими словами, у процесі вивчення іноземної мови ставляться задачі розвитку особистості студента, формування в нього вмінь і навичок з оволодіння іноземною мовою, здатності автономно управляти своєю діяльністю як у конкретній навчальній ситуації, так і в контексті подальшого неперервного вивчення мови. Розвиток автономії студента є найважливішою освітньою метою сучасних програм з іноземних мов. При цьому рівень автономії, самостійності у процесі вивчення іноземної мови розглядається як обов'язковий критерій рівня володіння мовою, яка вивчається.

Автономне навчання – це шлях для залучення студентів у самостійну пізнавальну діяльність, спосіб її логічної і психологічної організації. Поняття автономного навчання виникло під впливом когнітивізму та конструктивізму на теорію навчання, тому основний акцент припадає на самостійність і власну відповідальність студентів під час усіх процесів обробки інформації, її засвоєння та навчання. Згідно положень цієї теорії, навчання є активним процесом, а його результати можуть відрізнятися залежно від здібностей кожного окремого студента. Наголошується необхідність соціальної взаємодії між особами, що навчаються, та вказується на те, що стратегії відіграють вирішальну роль у процесі навчання. Також вказується на здатність людини давати оцінку власним процесам навчання. Реалізація принципів автономності у навчальному процесі не означає навчання без викладача, ізольовано, але означає слідування природнім особливостям людини у процесі навчання, звільнення студентів від можливого стресу та психологічного тиску, допомогу їм повірити у власну здатність навчатися та оволодіти іноземною мовою. Особливо добре це вдається, коли активізуються різні органи відчуттів і пов'язані з ними канали надходження інформації (слуху, зору, дотику) та створюється комплексний підхід до предмету вивчення. Для цього студенти повинні навчитися знаходити прийнятні для них індивідуальні прийоми та стратегії навчання. А завданням викладача є допомогти студенту у цьому пошуку. Для цього потрібно вчити студентів аналізувати власний навчальний процес, щоб виробити свій індивідуальний стиль навчання. Наприклад, можна запропонувати студентам проаналізувати їхній попередній досвід навчання та вивчення іноземної мови, пригадати негативні та позитивні моменти, вибрати найголовніші аспекти, наприклад, що було мотивацією у процесі навчання, подумати, чи змінилося щось у цьому питанні, щоб вони хотіли покращити у своєму навчанні, якої мети хотіли б досягнути тощо.

Досвід роботи зі студентами свідчить про те, що відносно небагато студентів навчаються дійсно активно, виявляючи ініціативу у плануванні та здійсненні власної навчальної діяльності. Більшість навчається, слідує інструкціям і виконуючи види роботи, приписані їм викладачами і підручниками. Автономне навчання або вміння вчитися самостійно повинно бути інтегральним складником сучасного процесу освіти, таким чином, щоб студенти могли знаходити найприйнятніші для них стратегії навчання, самостійно здійснювали вибір цілей, засобів і методів навчання з урахуванням їх власних потреб, мотивацій, характеристик і здібностей. Саме такий, студентоцентристський підхід до освіти має стати тією інновативною рушійною силою, яка генерує нові додані вартості.

Кириленко С.А., старший викладач кафедри аудиту

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ: ВІД ПЕРЕКАЗУ ДО ТВОРУ

Зменшення зацікавленості студентів у навчанні дедалі більше стає основним фактором, котрий стримує соціальний та економічний розвиток України як європейської держави. Можна визначити кілька причин цього явища:

а) збільшення обсягу інформації з інших джерел, крім спілкування з викладачем (підручником). Це, звичайно, мережа Інтернет, різноманітні короткотермінові курси – від іноземної мови до водіння автомобіля тощо⁷;

⁷ автор не є противником Інтернету

б) ініціатива вступу до вузу, що походить від батьків студента, а не самого студента;
в) сексуальна революція, що створює у 17–19 річних молодих людей уявлення про свою «дорослість». Проте, цю «дорослість» одразу ж треба підтримувати матеріально – сторонніми підробками⁸;

г) вимога роботодавців диплома про вищу освіту, особливо у фінансових і державних установах. Протиірччя між бажанням мати диплом (тобто відповідний соціальний стан) і небажанням вчитися (тобто здійснювати процес для досягнення цього стану) не треба вважати парадоксом.

Змінити ситуацію на краще викладачі можуть лише змінивши підходи до аудиторної та самостійної роботи студентів у бік її індивідуалізації.

Безумовно, підготовка рефератів або есе була і залишається найпотужнішою формою самостійної роботи студентів. Проте Інтернет фактично знищив реферат як інструмент навчання та самопідготовки.

За класичним визначенням, реферат (від лат. *refere* – доношу, повідомляю, переказую) – це:

а) короткий *переказ* змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлений у вигляді письмової публічної доповіді. Таке визначення стосується так званих *репродуктивних* рефератів, що містять фактичну інформацію в узагальненому вигляді або результати дослідження та можливості їх застосування. При цьому така інформація чи результати мають позитивний зміст. Наприклад, реферат на тему «Моє рідне місто (селище, село)» припускає, мабуть, інформацію лише позитивного змісту;

б) доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Це визначення відноситься до *продуктивних* рефератів, який містить різні точки зору з даного питання та/або надає, по-можливості, об'єктивну оцінку проблеми. Так, реферат на тему «Чи є життя на Марсі?» може містити три відповіді: «так», «ні», «байдуже». Остання відповідь вважається ненауковою, а аргументи за «так» і за «ні» легко знайти в Інтернеті. Але продуктивний реферат залишає можливість отримати інформацію і негативного змісту.

Есе (від фр. *essai* – «спроба», «начерк») – невеликий за обсягом прозовий *твір*, що має довільну композицію і висловлює *індивідуальні* думки та враження з конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми. Визначальними рисами есе, як правило, є незначний обсяг, конкретна тема, дана в підкреслено вільному, суб'єктивному її тлумаченні, вільна композиція, парадоксальна манера мислення.

Тобто, есе на тему «Як я провів літні канікули» вимагає індивідуальної творчості та, мабуть, відповідної самооцінки автора, якщо канікули пройшли непродуктивно.

Переваги есе перед рефератом полягають в тому, що:

а) есе є *твором* за визначенням, а реферат – *переказом*;

б) есе на одну і ту ж тему можна запропонувати студентам всієї групи.

А переваги ці можуть бути реалізовані за таких умов:

а) чисельність студентської групи не може перевищувати 12–15 осіб;

б) тематика есе повинна бути дещо незвичного чи навіть провокативного змісту;

в) обсяги есе мають становити 6–12 сторінок, на відміну від обсягу реферату 15–30 сторінок;

г) викладач мусить бути готовий до нестандартного (чи навіть скандального) змісту есе і спромогтися поставити при цьому позитивну оцінку студенту.

Конопатська Л.В., к.е.н., доцент,
професор кафедри менеджменту банківської діяльності

РОЛЬ СИСТЕМИ ЗВОРОТНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ (FEEDBACK) У ПОКРАЩЕННІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Для успіху процесу реформування системи вищої освіти необхідно визначити яку саме людину ми маємо готувати для сучасного суспільства. Принцип студентоцентризму реалізується за допомогою максимального наближення освіти, навчання до сутності студента, його здібностей, життєвих планів, тобто використовується особистісно орієнтований підхід. Дуже важливим є взаємозв'язок між процесом навчання та творчим розвитком особистості студента, його самодостатнім становленням.

Тобто, для формування нової людини з новим інноваційним типом мислення, людини, яка вільно зможе адаптуватися у глобалізаційному світі необхідні певні передумови, адекватні зміни в

⁸ автор не є противником сексуальної революції